



Z Devína na Duklu



29 peších etáp

Z Devína na Duklu

Milan Lackovič
Juraj Tevec

Zostavil: Daniel Kollár



Z Devína na Duklu

1. vydanie, 2016

© Autori textu: Milan Lackovič a Juraj Tevec

Technický redaktor: Marianna Lázníčková

Zodpovedný redaktor a editor: Daniel Kollár

Jazyková úprava: Matúš Mészáros

© Fotografie: Milan Lackovič, Juraj Tevec, Tomáš Trstenský, Ján Lacika,

Zuzana Kollárová, Daniel Kollár a František Turanský

Fotografia na obálke: Hrebeň Nízkych Tatier

Profily trás a mapové výrezy: Tibor Kollár

Itineráre trás: Hikeplanner, www.hiking.sk

Mapy: VKÚ, a. s., Harmanec

© Dizajn a typografia: Marianna Lázníčková

Tlač: impression world, spol. s r. o., Prešov

Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovoľené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA, Ľubľanská 2, 831 02 Bratislava

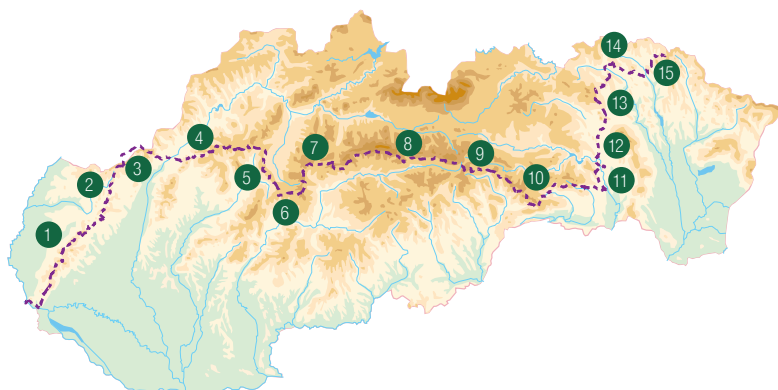
tel.: +421 (2) 446 317 02, info@dajama.sk, www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2016 ako svoju 268. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-063-3

Obsah

1. Z Devína pod Bradlo	9
2. Na Bradlo	29
3. Na Veľkú Javorinu	35
4. Cez Vápeč a Strážov	47
5. Pohorím Žiar	63
6. Na Skalku	71
7. Cez Malý Šturec	79
8. Nízkotatranskou hrebeňovkou	89
9. Okrajom Slovenského raja	107
10. Na Skalisko	113
11. K Jánošíkovej bašte	137
12. K šarišským dominantám	143
13. Cez sedlo Čergov	151
14. Okolím Bardejova	163
15. Krajinou pod Duklou	175



Slovo na úvod

Výpočet medzinárodných turistických trás v Európe, ktoré sa označujú veľkým písmenom E (Európa) a za ním číslom trasy, sa v súčasnosti ustálil na čísle 12 (E1 až E12). Cez Slovensko prechádzajú iba dve: E3 a E8.

Trasa E3 vedie cez Španielsko, Francúzsko, Belgicko, Luxembursko, Nemecko, Česko, Poľsko, Slovensko, Maďarsko, Rumunsko, Bulharsko a Turecko. Na severozápad Slovenskej republiky prichádza z Českej republiky cez hraničný priechod Makov pri chate Bumbálka, vedie pohorím Javorníky, pri Bytči schádza do údolia rieky Váh. Pokračuje cez Súľovské skaly v Strážovských vrchoch, cez Malú Fatru a Oravskú Maguru. Od vodnej nádrže Orava smeruje k hraničnému priechodu Trstená (SK) – Chyžne (PL). Približne po 170 km na poľskom úseku sa trasa E3 vracia cez Duklianský priesmyk na východné Slovensko, pokračuje na juhozápad cez Nízke Beskydy a cez pohoria Čergov a Slanské vrchy prichádza k hraničnému priechodu Slovenské Nové Mesto (SK) – Sátoraljaújhely (H) na juhovýchodnom Slovensku, kde opúšťa naše územie.

Na Slovensku je zaručene najznámejšia E8, ktorá na našom území začína v Bratislave-Devíne a smeruje až na Duklu, lepšie povedané do Duklianskeho priesmyku. Kopíruje trasu Štefánikovej magistrály od Devína po Mohylu M. R. Štefánika na Bradle a od nej Cestu hrdinov SNP z Bradla až na Duklu. Trasa E8 začína v írskom Dorsey Head, vedie cez Anglicko, Holandsko, Nemecko, Rakúsko (s alternatívnou, približne 25 km „zachádzkou“ cez Južnú Moravu), Slovensko, kde na Veľkej Javorine v Bielych Karpatoch odbočí na vyše 20-kilometrový úsek na územie Českej republiky a znovu sa cez Machnáč a Drietomu vráti na Slovensko. Odtiaľ pokračuje do Poľska, Ukrajiny, Rumunska, Bulharska a končí v tureckom Istanbule. Prakticky sa však končí v Svilengrade na hraniciach Bulharska s Tureckom, pretože v Bulharsku je trasa vyznačená len od Sofie po Svilengrad. Turecká časť E8, podobne ako trasa cez Rumunsko, nie je označená. Úsek cez Ukrajinu sa v súčasnosti taktiež neodporúča. Ak by bola trasa E8 v budúcnosti priechodná aj cez Ukrajinu, Rumunsko a Turecko, prechádzala by, rovnako ako trasy E3 a E9, cez 12 krajín.

Devín, začiatok trasy E8 na Slovensku



Populárna turistická trasa z Devína cez Bradlo na Duklu nesie v sebe tri pre Slovákov mimoriadne dôležité symboly. Tým prvým je hrad Devín, ktorý sa spája s historickým obdobím Veľkej Moravy a národnárodným snažením štúrovcov za slovenskú svojbytnosť. Druhým symbolom je osobnosť politika a astronóma generála Milana Rastislava Štefánika, ktorý odpočíva na Bradle. Tretí symbol je historickou pripomienkou vyzdvihujúcou Karpatsko-duklianskú operáciu, veľkú historickú udalosť na konci druhej svetovej vojny, a oslobodzovanie slovenskej krajiny v rokoch 1944 až 1945. Z tohto dôvodu sa trasa častejšie začína v Duklianskom priesmyku, cez ktorý prechádzali sovietske jednotky 38. armády I. ukrajinského frontu aj vojaci I. československého armádného zboru.

Cesta hrdinov SNP sa tiahne od severovýchodu krajiny (Duklianský priesmyk) na západ po Bradlo. Odtiaľ pokračuje na Devín ako Štefánikova magistrála. Keďže je súčasťou medzinárodnej diaľkovej turistickej trasy E8, pravidlo tradičného smeru východ – západ sa dnes už berie voľnejšie. Preto aj my, vychádzajúc zo svojich bydlísk aj zo svojej špecifickej netrampskej úpravy podmienok, sme postupovali zo západu na východ.

Trasa je červeno značená a prechádza cez veľa významných prírodných, ako aj kultúrnohistorických oblastí Slovenska. Jej základom sú tradičné horské chodníky, značne korelujúce s miestami, ktoré zohrali dôležitú úlohu počas Slovenského národného povstania a oslobodzovania krajiny v rokoch 1944 až 1945. Dĺžka trasy je 767 km. Vo Volovských vrchoch na najvyššom bode masívu Volovec (Skalisku) nájdeme tabuľu, ktorá stručne sumarizuje trasu E8 takto: Atlantický oceán * Porýnie * Podunajsko * Karpaty * Rila * Rodopy * Bospor. Ako dominanty trasy E8 na Slovensku sa uvádzajú: Bratislava * Záruby * Veľká



Mohyla M. R. Štefánika na Bradle

Javorina * Inovec * Fačkovské sedlo * Krahule * Kráľova studňa * Donovaly * Chopok * Kráľova hoľa * Skalisko * Osadník * sedlo Čergov * Dukla. Rovnakú tabuľu nájdeme aj v Duklianskom priesmyku.

Medzinárodná turistická trasa E8 má 4 415 kilometrov. Z toho sa okružne cez Írsko vedie 600 km, cez Britániu 300 km, cez Holandsko 140 km a cez Nemecko 1 500 km. Ďalej trasa E8 prechádza 500 km cez Rakúsko, 742 km cez Slovensko (Bratislava – Trenčín – Malý Štúrec – Nízke Tatry – Telgárt – Duklianský priesmyk) a 25 km cez Českú republiku (Březovo – Lopeník – Mikulčín vrch). Cez Poľsko vedie Beskydami po hranicu s Ukrajinou v dĺžke približne 200 km. Vynecháva nielen Ukrajinu, ale aj Maďarsko, do ktorého smeruje zo Slovenska najdlhšia medzinárodná turistická trasa E3. Keďže trasa E8 je ukrátená nielen o Ukrajinu, ale aj o Rumunsko, na trasu E8 sa viaže až v Bulharsku, kde má dĺžku 400 km (Mezek – Svilengrad na hranici s Tureckom). Najdlhšia časť E8 vedie cez Nemecko a po ňom cez Slovensko.



Hrebeň Nízkyh Tatier, vpravo Ďumbier

Medzinárodnú turistickú trasu E8 knižne spracovali údajne iba v Nemecku. Publikácia je orientovaná najmä na možnosti nocovania v útulniach a horských hoteloch, no nepodarilo sa nám vypátrať jej vydavateľa. Na internetových stránkach opis trasy E8 (celej alebo časti) cez územie Slovenska spracovalo mnoho účastníkov. Klub slovenských turistov (KST) má samostatnú internetovú stránku venovanú Ceste hrdinov SNP a vydal aj brožúrku s okienkami, ktoré treba vyplniť. Je určená pre tých, ktorí chcú získať ocenenie za prechod trasy z Devína na Duklu (alebo opačným smerom).

Z krajinárskeho pohľadu je trasa E8 na Slovensku veľmi rôznorodá, čo vyplýva z jej dĺžky, ako aj zo skutočnosti, že prechádza nielen cez horstvá, ale zasahuje aj do osád, obcí a vedie aj cez niektoré mestá. Podstatná časť trasy sa však tiahne pohoriami, pričom v nich kopíruje viaceré hrebene. Turistická trasa vedie naozaj významnými slovenskými pohoriami a z tohto dôvodu sme sa snažili podľa nich knihu roztriediť na 15 kapitol: Malé Karpaty, Myjavská pahorkatina, Biele Karpaty, Strážovské vrchy, Malá Fatra (iba krátky úsek) a Žiar, Kremnické

vrchy, Veľká Fatra, Nízke Tatry, Spišsko-gemerský kras, Volovské vrchy, Čierna hora, Šarišská vrchovina, Čergov, Ondavská vrchovina a Laborecká vrchovina. Toto triedenie treba však brať iba orientačne, lebo cesta, ako sme už spomínali, vedie aj úsekmi medzi pohoriami.

Nášim cieľom bolo, aby sa jednotlivé etapy zhodovali s pohoriami, avšak na mnohých miestach to nebolo celkom možné. Pokiaľ ide o názvy pohorí, rešpektujeme štandardný slovenský geograficko-morfologický úzus a nomenklatúrnú hierarchiu vyšších a nižších horských taxónov spomíname len miestami a podľa potreby (v záujme presnejšej špecifikácie). Trasu sme rozvrhli na 29 etáp. Najčastejšie ju účastníci prejdú za 25 až 30 dní, pričom rekord je bežeckých 7 dní. Účastníci prechodu musia byť fyzicky vo veľmi dobrej kondícii, aby priemerne za deň prešli okolo 30 km a v niektorých etapách aj 40 km. Veľa absolventov celej trasy prespáva najčastejšie „pod širákom“, čo si pri chôdzi s ťažkým batohom vyžaduje kvalitnú predchádzajúcu prípravu z hľadiska logistiky. Náš prechod je voľnejšie poňatý a ponúka časovo menej úspornú (nešportovejšiu)

alternatívu bez často zložitých podmienok bivakovania či nanajvýš pripúšťa ich minimalizovanie. Je však kompletný!

Väčšinu etáp sme robili „na otočku“ z Bratislavy alebo z Tisovca. Neraz sme cestovali nočným vlakom a po túre sme sa nočným vlakom vracali. Neraz sme skoro ráno vycestovali a presunuli sa na miesto, kde sme deň predtým skončili. Niekedy takýto presun nepredstavovali iba autobusy, ale aj 5 či 6 km chôdze a následne (tváriac sa, že sme tam spali) sme absolvovali ďalšiu túru, po ktorej sme sa opäť vrátili vyspať sa domov. Nemali sme so sebou stan a iba šesť nocí sme prespali na chate alebo v hoteli (na Palcmanovej Maši v ubytovni Nita, na chate Čergov, v horskom hoteli Kráľova studňa, dvakrát v hoteli Rubín vo Svidníku a raz pri opakovanej túre Kremnickými vrchmi v chate Limba na Skalke). Preto aj naše odporúčania na nocovanie (napísané tak, že sme tam akože prespali) treba brať orientačne.

Hoci sme takto veľa kilometrov našliapali navyše a viacnásobne, boli sme odbremenení od nosenia ťažkých batohov a pochodu

v premočenom či veľmi prepote-nom oblečení. Dôležitá bola aj suchá obuv, pretože všetky tie moderné „goratexy“ sú síce fantastické, ale obuv z tohto materiálu si vôbec nerozumie „s otieraním sa o mokrú trávu“. A lúk bolo na našej trase naozaj veľa.

Keďže sme chceli trasu E8 na Slovensku zdokumentovať čo najprecíznejšie na základe stavu v roku 2015, viacero úsekov sme prešli aj dvakrát. V závere každej z etáp uvádzame aj zopár tipov na ubytovanie nielen v penziónoch a hoteloch, ale aj útulniach či prístreškoch, kde sa dá na noc uchýliť. Väčšina v knihe uvedených etáp patrí medzi náročnejšie turistické podujatia a pri ich absolvovaní treba pamätať na rôzne maličkosti. Najmä prístupy na hrebeň či zostupy z neho sú v niektorých prípadoch náročné a treba vždy pamätať na dostatočnú zásobu jedla a najmä vody, pretože na hrebeňoch nie je často možnosť občerstvenia. Takisto na niektorých úsekoch môže byť pre rúbaniská sťažená orientácia, a tak opatrivosť je vždy na mieste.

Okrem základného opisu každej trasy tu nechýbajú ani zaujímavosti súvisiace s jednotlivými miestami, cez ktoré prechádzame. Samozrejmosťou sú výškové profily, výrezy máp s priebehom trasy a podrobné praktické informácie časových rozvrhov, stúpaní, klesaní a náročností. Tieto údaje sme využívali aj z tzv. Hikeplanneru, ktorý je interaktívnou on-line službou prevádzkovanou turistickým portálom hiking.sk. Texty sú doplnené takmer 190 farebnými fotografiami, ktoré sa snažia ilustrovať priebeh trás a vizuálne aspoň čiastočne pripraviť na pohľady, ktoré nás na trase čakajú. Tie len doplnia celkové zážitky z absolvovania najkrajšieho diaľkového pochodu na Slovensku a celkom iste aj skvelé pocity po jeho ukončení.



Pamätník na Dukle





Z Devína pod Bradlo

Turista, ktorý vyštartuje na diaľkový pochod od hradu Devín, kráča až po Brezovú pod Bradlom po červeno značkovanej Štefánikovej magistrále vedúcej väčšinou po hrebeni Malých Karpát.

Malé Karpaty

Malé Karpaty sa tiahnu od sútoku Dunaja a Moravy a siahajú až po lesné partie pri Novom Meste nad Váhom. Tvorí ich nevysoké stredohorské pásmo dlhé asi 100 km. Šírka pohoria je relatívne malá. Vo svojom najširšom mieste medzi Lozornom a Svätým Jurom má iba okolo 16 km, v najužšom mieste medzi Čachticami a Prašníkom nedosahuje ani tri kilometre. Výškové rozpätie pohoria siaha od 132 m pri Dunaji až po 768 m na vrchu Zárub. Napriek nízkej nadmorskej výške pôsobia Malé Karpaty mohutne, lebo sa zdvíhajú zo širšej roviny. Najzreteľnejšie je to badať na styku pohoria s Podunajskou a Záhorskou

nížinou, kde kopce od úpätia vystupujú o 450 až 550 m.

Od Devína po Mohylu M. R. Štefánika na Bradle sa červeno značkovaná trasa nazýva Štefánikova magistrála a predstavuje prechod naprieč Malými Karpátmi.

K najzaujímavejším partiám patria hneď v úvode trasy výhľady z Devínskej Kobyly na hrad Devín či na sútok riek Dunaja a Moravy a turistu zaručene upútajú aj rekreačné oblasti na Kamzíku či Bielom kríži. V ďalších dňoch prejdeme aj cez Vápennú a popri hradných múroch Ostrého Kameňa zdoláme hrebeň najvyššieho vrchu Malých Karpát – Zárub.



*Prameň Zbojníčka pred Bielym krížom
Pod devínskym hradným bralom*



Sútok Dunaja a Moravy

Devín – Biely kríž (1. deň)

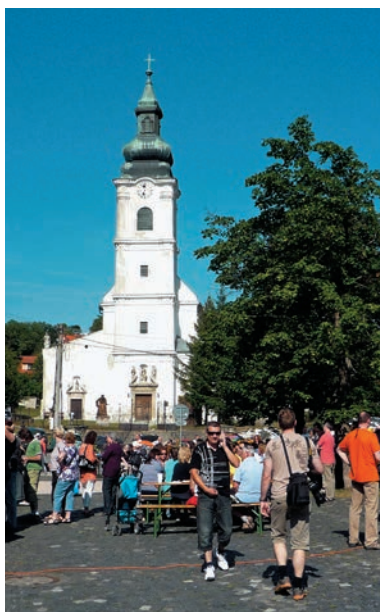
Náročnosť

Trasa je náročná iba svojou dĺžkou. Na úvod zdoláme z Devína na rázcestie na Devínskej Kobyle 350 výškových metrov. Neskôr trasa najnižšie klesne do nadmorskej výšky 155 m v Mlynskej doline, aby vystúpila o 245 výškových metrov na Kamzík, na ktorom je možnosť občerstviť sa aj ubytovať. Na záver vystúpime ešte o ďalších 98 metrov na Biely kríž. V tejto etape nie sú žiadne komplikované úseky a orientácia je bezproblémová. Značenie trasy je dobré a nie je núdza ani o viaceré smerovníky.

Z mesta do lesov

Pri hrade Devín sa začína červená stuha Cesty hrdinov SNP naprieč Slovenskom. Jej prvá časť vedie po Mohyly M. R. Štefánika v Brezovej pod Bradlom a nazýva sa Štefánikova magistrála. Od hradu Devín prejdeme cez mestskú časť Devín až ku kostolu, kde zabočíme

strmo hore a vyjdeme pod vrchol Devínskej Kobyle. Turisticky značkovaný chodník vedie iba do výšky 495 m (vrchol Devínskej Kobyle, nachádzajúci sa približne o 250 m



Kostol v Devíne



Líščie údolie

Karlova Ves v minulosti patrila pod správu Devína, kým Líščie údolie, paralelné s jej hlavnou ulicou, bolo už pod správou Bratislavy. V dnešnom Líščom údolí dominuje pod lesom rekreačný park, kam chodia miestni obyvatelia väčšinou na prechádzky s deťmi. V minulosti tadiaľto tiekol aj potok, ktorý vyvierať o čosi západnejšie na močarisku Lamačské lúky. Pri výstavbe karloveského sídliska v 60. rokoch minulého storočia potok zanikol, pretože ho zregulovali do kanalizácie. Rovnako zaniklo aj močarisko Lamačské lúky. V súčasnosti patrí Líščie údolie do mestskej časti Karlova Ves, ktorá je súčasťou štvrtého bratislavského mestského obvodu.

ďalej v zalesnenom teréne, má len čiastočný výhľad vo výške 514 m). Pokračujeme po lesných chodníkoch cez Dúbravskú hlavicu ponad Dúbravku až do ďalšej bratislavskej mestskej časti Karlova Ves. Z lesa vyjdeme na konci sídliska Kútiky. Červené značky nás privedú ku schodom, ktoré sa zvažujú do záveru Líščieho údolia.

Lesík v Líščom údolí je úzky a zakrátko z neho zídeme pred Mlynskou dolinou. V Mlynskej doline sa nachádza študentský areál, kde sú ubytovaní vysokoškoláci. Po pravej strane máme najväčší bratislavský cintorín Slávičie údolie a o 200 m ďalej budovu RTVS.

Za budovou televízie vedie turistická trasa po nadchode cez diaľnicu

a pokračuje ďalej Slávičím údolím cez Korabinského ulicu, Drotársku cestu a Starú Vinársku smerom na Slavín. Od Slavína nájdeme červené značky na Ulici francúzskych partizánov, ktoré ďalej smerujú až ku schodom do Horského parku. Na ich konci stojí smerovník Horský park.

Červená značka vedie cez Horský park a prekrížovaním Brnianskej ulice, podchodom pod železničnou traťou a popod areál nemocnice na Kramároch až takmer ku Červenému mostu. Nepokračuje však na Partizánsku lúku, ale vedie doprava do svahu Kamzíka a postupne až k jeho vrcholu (vrchol sa nachádza v nadmorskej výške 439 m a smerovník vo výške 400 m). Prejdeme



Slavín

Jedna z dominant Bratislavy je vyhl'adávaným miestom najmä pre svoju polohu, pretože z terás Slavína je krásny výhľad na celú Bratislavu i jej okolie. Na Slavíne stojí pamätník na počesť sovietskych vojakov padlých počas druhej svetovej vojny. Centrálnu časť pamätníka tvorí obradná miestnosť, ktorej súčasťou je aj 39,5 m vysoký monument v tvare obelisku. Na jeho vrchole sa nachádza socha sovietskeho vojaka vztyčujúceho vlajku (dielo slovenského sochára Alexandra Trizuljaka). K areálu s dominantou pamätníka sa vystupuje monumentálnym schodiskom, pričom základná kompozičná os je vygradovaná ako komplex priestorov, z ktorých každý je obohatený o sochársku výzdobu.

okolo televíznej veže a pamätníka venovaného vojakom padlým v roku 1866 v prusko-rakúskej vojne a môžeme sa občerstviť na viacerých miestach. V oblasti Kamzíka je niekoľko bufetov.

Od bufetov v hornej časti Cvičnej lúky vidieť ponad malokarpatské lesy na šire roviny Podunajskej nížiny. Cvičná lúka v zime slúži menej náročným lyžiarom, v lete je tu obľúbenou atrakciou bobová dráha. Turistický chodník opúšťa lúku na okraji lesa a mierne klesá. Križuje priesek pod vedením vysokého napätia a mierne stúpa po plochom chrbte k rázcestiu Pod Chlmcom. Pokračuje bukovým lesom povedľa krytého odpočívadla k smerovníku Tri duby (zvlášťne označenie

lokality, zvlášť keď nezistíme, ktoré sú to tie tri duby v bukovodubovom lese) a popri Máriinom prameni prichádza k rázcestiu na Peknej ceste s názvom Spariská.

Turistický chodník na dlhšom úseku strieda asfaltovú lesnú cestu. Prechádzame pri Jarošovej studničke s pitnou vodou. Na rázcestí so zelenou a žltou značkou ideme zasa okolo prameňa Zbojníčka, ktorá je zaujímavou vyvieracou. Pri pití vody nielen z nej sa však treba riadiť aktuálnymi tabuľkovými informáciami hygienikov, ktoré uvádzajú pri turisticky frekventovaných studničkách jednoznačné pokyny: pitná alebo nepitná. Keď takáto tabuľa pri prameni nie je, radšej vodu nepime. Od studničky



Cvičná lúka

ďalej pokračujeme k Dolnému Červenému krížu, kde je aj kryté odpočívadlo. Tí, ktorí majú spací vak, tu nájdú aj vhodné miesto na prenocovanie, ostatných čaká ešte krátky presun na Biely kríž, kde sa križuje niekoľko turistických ciest.

Na tomto mieste nájdeme budovy horárne (nespoliehajme sa však na to, že sa v nich ubytujeme) a kresťanské symboly – biely kríž a sošku Panny Márie. Od bratislavskej mestskej časti Rača je toto miesto vzdialené takmer 5 km. Neďaleko Bieleho kríža sa nachádza kopec, ktorý na mapách nenájdeme – prezývajú ho Sakrakopec. Na tomto mieste 24. novembra 1966 predpoludním spadlo lietadlo bulharských aerolínií a zahynuli všetci pasažieri, ako aj posádka. Na Bielom kríži nájdeme smerovník miesta tohto nešťastia.

Prenocovanie

Keďže trasa prvej etapy vedie lešom nad Bratislavou, možno na viacerých miestach odbočiť do mesta.

Na trase za Kamzíkom nájdeme aj viacero krytých odpočívadiel a jedno z nich nájdeme aj na Bielom kríži. Väčšinou je tu v prevádzke aj bufet, kde môžeme ukončiť prvú etapu nášho putovania naprieč Slovenskom.



Televízna veža na Kamzíku



Biely kríž

Z lúky pri horárni Biely kríž (498 m) sa dnes stalo priam už legendárne a kultové miesto stretávania sa bratislavských peších turistov, cyklistov alebo v zime lyžiarov. Na najvyššie položenom mieste trasy prvého dňa využijeme možnosť na oddych pri bufete alebo pri vlastnom ohni, na ktorého založenie sú tu dobré podmienky. Nemali by sme si však nechať ujsť príležitosť navštíviť prameň Vydrice (505 m), ktorý sa nachádza kúsok od horárne. Prídeme k nemu po červenej značke severným smerom. Značka odbočuje do lesa a asi po 100 m z nej vychádza nevýrazná odbočka doľava, ktorá nás po niekoľkých metroch privedie k prameňu. Prameň Vydrice upravili turisti v roku 1997 a označili ho peknou tabuľkou.

Poloha: Devín – Biely kríž (1. etapa)

Časový rozvrh:

Devín, hrad (145 m), ⬆ 350 m, ⬆ 5 m, ⌚ 1:20 hod.

Devínska Kobyla (495 m), ⬆ 175 m, ⬆ 375 m, ⌚ 1:50 hod.

Karlova Ves (210 m), ⬆ 85 m, ⬆ 140 m, ⌚ 0:55 hod.

Mlynská dolina (155 m), ⬆ 115 m, ⬆ 35 m, ⌚ 0:35 hod.

Slavín (240 m), ⬆ 305 m, ⬆ 145 m, ⌚ 1:45 hod.

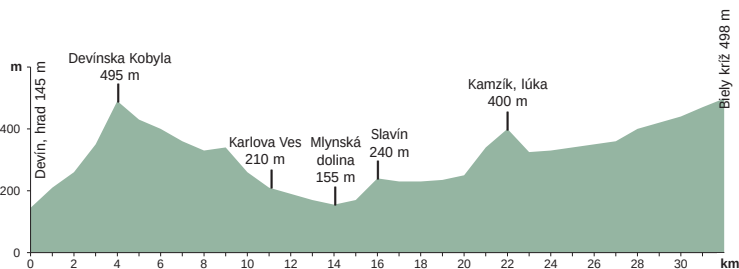
Kamzík, lúka (400 m), ⬆ 355 m, ⬆ 255 m, ⌚ 2:45 hod.

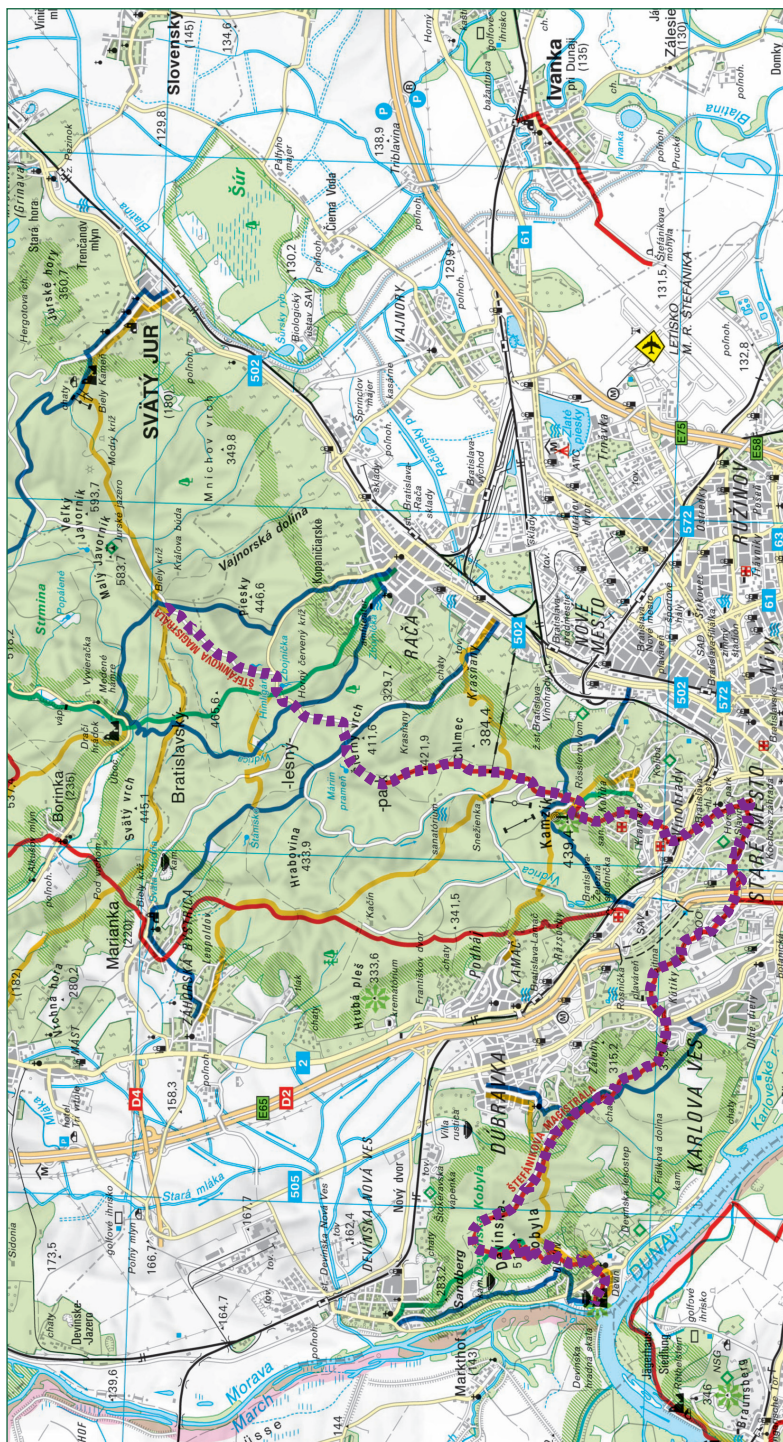
Biely kríž (498 m)

Spolu: vzdialenosť 32 km, čas 9:10 hodín.

Celkové stúpanie: 1 385 m. **Celkové klesanie:** 955 m.

Prevýšenie medzi najvyšším a najnižším bodom: 353 m.





Biely kríž – Ámonova lúka (2. deň)

Náročnosť

Druhý deň nás čaká tzv. maratónska etapa, pretože prejdeme vzdialenosť, ktorá sa rovná približne maratónskej trati. Takáto vzdialenosť by však v dobrom počasí nemala robiť mimoriadny problém zdatným turistom (predpokladáme, že odšliapať magistrálu Devín – Dukla sa rozhodli len takí, veď aj my sedemdesiatnici sa medzi nich rátame). V každom prípade náročnosť druhej etapy spočíva práve v jej dĺžke. V nepriaznivom počasí však môže mokrý terén sťažiť prechod cez Vápennú, najvyšší vrchol tejto etapy. Preto je najvýhodnejšie prespať na Bielom kríži alebo pod krytým odpočívadlom pred ním. Komplikácie v podobe značenia chodníkov nie sú žiadne, problémovnejší môže byť iba prechod hrebeňom Vápennej.

Malokarpatskými lesmi

Od Bieleho kríža začíname šliapať po asfaltovej lesnej ceste smerom na východ, avšak po pár metroch odbočíme na lesnú cestu, ktorá je dobre označená. Po pravej strane onedlho uvidíme meteorologickú

stanicu Malý Javorník. Slovenskú rádiolokačnú sieť tvoria v súčasnosti dva meteorologické rádiolokátory, z ktorých jeden sa nachádza na Malom Javorníku (584 m) – len 6 km od Bratislavy. Meteorologický rádiolokátor patrí k najefektívnejším dištančným zariadeniam na meranie oblačnosti a zrážok. Pre synoptickú meteorológiu poskytuje užitočné informácie o búrkach a javoch s nimi spojených i o zrážkach v efektívnom dosahu až 150 až 250 km od rádiolokátora. Keď odteraz začujete v rádiu či televízii, že sa blížia búrky, vedzte, že búrkové „bu-bu-bu“ sme dostali aj z Malého Javorníka...

Veľmi príjemná trasa vedie po lesnom chodníku, na ktorom môžeme stretnúť aj množstvo cyklistov v oboch smeroch, keďže cyklotrasa z Kamzíka cez Biely kríž na Pezinskú Babu je už aj značkovanou cyklotrasou a nadšenci ju zvyknú absolvovať tam aj späť na jeden „šup“. Asi po polhodine prejdeme v tesnej blízkosti vzácneho slatinného rašeliniska Jurské jazero, ktoré má ešte dostatok vody, lebo ho dopĺňa potočný prítok. Z tohto dôvodu ani

Jurské jazero





Výhľad zo Somára

machovitý porast nie je na celej jeho ploche, čo bráni rýchlejšiemu rašelineniu celého jazera, ktoré nastáva vtedy, keď husté machy bránia prístupu vzduchu. Jazero má rozmery asi 30×85 m. Po okraji rastú vodmilné rastliny a kry a od chodníka vzdialenejšia strana jazera sa už zmenila z jazierka a trasoviska na rašelinisko zarastajúce trávou.

O ďalšiu polhodinu prídeme k smerovníku s označením lokality Salaš (560 m), ale nijaký salaš tam nenájde. Kúsok odtiaľto smerom na Limbach je aj Medvedie údolie a dnes by ste takisto v týchto končinách márne hľadali medvede.

Keďže však zemepisné názvy majú svoje historické pozadie, salaš a medvede k sebe nesporne patria. Lokalita Salaš je predzvestou dlhého stúpania na vrch Somár (638 m), ktoré sa začína už od rázcestia Kozí chrbát. Krajinný reliéf však skôr pripomína dvojhrbú ťavu. Autori tejto knihy išli po tejto trase nespočetnekrát, ale aj v mladšom veku sa tu zadýchali.

Zo Somára nasleduje už nie veľmi strmé stúpanie k smerovníkom Tri kamenné kopce a Konské hlavy, odkiaľ je už Pezinská Baba, čo by sme kameňom dohodili. Keď na ňu vyjdeme z lesa, môžeme si urobiť



Somár

Jeden z vrchov nad Limbachom pomenovali Somár a výstup naň nie je len banálnou vychádzkou. Treba pri ňom počítať aj so zadýchaním. Najskôr preto, že je to vlastne prvý – aj keď nie strmý, ale dlhý výstup na tejto trase (najmä v smere na Pezinskú Babu). Osobne nemám somárov rád, teda ani tohto. A nezachránia to ani pekné výhľady. Aj smerovník na ňom pôsobí hororovo – ako hrdzavé torzo.